

Stockholm den 21 december 2017

R-2017/1868

Till Socialdepartementet

S2017/05543/FST

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 10 oktober 2017 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer (Ds 2017:49).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förslagen om att skapa förutsättningar för ett omedelbart omhändertagande av barn och unga i akuta situationer i internationella fall där det skyddsbehövande barnet har hemvist utomlands men visats i Sverige. Advokatsamfundet har dock vissa invändningar beträffande några olika delar i förslaget och vill även i övrigt särskilt framhålla följande.

Synpunkter

Advokatsamfundet ställer sig bakom förslaget till en lag med kompletterande bestämmelser om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), för att möjliggöra ett svenskt omedelbart omhändertagande av barn och unga i akuta situationer i internationella fall där förutsättningar för nödvändig vård saknas genom myndigheterna i barnets hemvistland. Eftersom en sådan lagstiftning i dag saknas behöver LVU kompletteras härvidlag.

Enlig förslaget ska samma åldersgräns gälla för ett omedelbart omhändertagande oavsett om barnet/den unge har hemvist i Sverige eller endast vistas här. Eftersom åldersgränsen för omhändertagande i Sverige är 20 år, ställer sig Advokatsamfundet tveksamt till förslaget, eftersom det i promemorian inte är utrett vilka åldrar som internationellt gäller för att kunna omhänderta unga och om detta kan göras av unga som är över 18 år eller myndiga enligt hemvistlandets lagstiftning.

Advokatsamfundet anser vidare att de föreslagna kompletterande bestämmelserna i LUL inte tar tillräcklig hänsyn till de konsekvenser, särskilt för barnet/den unge, som uppstår när det inte går att komma i kontakt med vederbörande utländsk myndighet.

Advokatsamfundet anser även att en maximal tidsgräns bör införas för när förvaltningsrätten kan medge att det omedelbara omhändertagandet får fortsätta utöver de inledande fyra veckorna. Såsom förslaget nu är utformat kan socialnämnden ansöka vid flera tillfällen hos förvaltningsrätten om förlängning av tiden för det omedelbara omhändertagandet.

I vart fall måste det omedelbara omhändertagandet få en prövning i en muntlig förhandling inför förvaltningsrätten i syfte att undvika en slentrianmässig förlängning av omhändertagandet och garantera den unge en rättssäker prövning. I synnerhet som det enbart krävs att det föreligger sannolika skäl för att den unge skulle ha kunnat beredas vård.

När det gäller förslaget om tillstånd till förlängning av ett omedelbart omhändertagande, krävs det enligt förslaget till den nya bestämmelsen i 9 a § andra stycket 1-3, liksom enligt 6 §, att det är sannolikt att den unge behöver beredas vård. Det krävs vidare att ”åtgärder av behörig utländsk myndighet” inte kan avvaktas.

Enligt bestämmelsen i 9 d §, första stycket LUL kan det omedelbara omhändertagandet, efter ansökan från socialnämnden, förlängas med högst tre månader åt gången, vilket som utgångspunkt ska ske efter en skriftlig process.

Detta medför att den som är omedelbart omhändertagen riskerar att inte få sin sak erforderligt prövad i sak i de fall den utländska myndigheten inte går att nå eller inte återkommer inom skälig tid. Enligt Advokatsamfundet går det inte, såsom förutsätts i promemorian, att utgå ifrån att det alltid går att nå en utländsk myndighet som önskar vidta åtgärder. Av detta skäl anser Advokatsamfundet att förslaget inte tar tillräcklig hänsyn till vilka konsekvenser det skulle medföra om den utländska myndigheten inte skulle gå att nå, dvs. hur länge den unge skulle komma att bli omedelbart omhändertagen utan en prövning i sak.

Denna rätt till förlängning har givits utan att någon egentlig sakprövning av ärendet äger rum samt efter en skriftlig process. Av det skälet bör i stället en prövning av förlängning av ett omhändertagande alltid ske inför förvaltningsrätten vid en muntlig process.

Avslutningsvis vill Advokatsamfundet understryka vikten av att den unge alltid får ett offentligt biträde under handläggningen och prövningen av omedelbart omhändertagande i internationella situationer.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg/

genom Maria Billing